

Vzdělávací program

**pro mimoškolní vzdělávání a výchovu žáků středních odborných škol,
středních odborných učilišť a odborných učilišť pro žáky se speciálními
výchovnými potřebami.**

Předkladatel:

**Domov mládeže, internát a školní jídelna Hradec Králové
Hradec Králové, Vocelova 1469/5, PSČ 500 02**

IČO: 00528315

ředitel: Mgr. Sylva Nekolová

kontakty: - ředitelství – tel. 495 540 061, fax e-mail: info@dmhk.cz

- webová stránka – www.dmhk.cz

- pracoviště Vocelova 1469/5 (DM a ŠJ) – tel. 495 540 060, fax.
495 540 065

- pracoviště Hradecká 1204 (DM a internát) – 495 514 713

- pracoviště J. Masaryka 632 (DM) – tel: 495 271 412

koordinátor VzP: Mgr. Vlastimil Šíp, zástupce ředitele

Zřizovatel:

Královéhradecký kraj

Hradec Králové, Wonkova 1142, PSČ 500 02

Platnost dokumentu od 4. září 2006

Seznam příloh:

- čís. 1. Výchovný program pro žáky středních odborných škol.
- čís. 2. Výchovný program pro žáky středních odborných učilišť.
- čís. 3. Výchovný program pro žáky se speciálními vzdělávacími a výchovnými potřebami.

Mgr. Sylva Nekolová, ředitel DMIŠJ

Kapitola I. - Charakteristika školského zařízení.

1. Působnost, organizace a základní podmínky.

- 1.1. Domov mládeže, internát a školní jídelna (dále jen DMIŠJ) je školským zařízením s právní subjektivitou zřízeným Královéhradeckým krajem.

- 1.2. Ve své činnosti se řídí zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, vyhláškou MŠMT č. 108/2005 Sb., o školských výchovných a ubytovacích zařízeních a školských účelových zařízeních, v platném znění, předpisy s uvedenými normami souvisejícími a obecně právními předpisy.
- 1.3. DMIŠJ poskytuje žákům středních škol a studentům vyšších odborných škol (dále jen žáci) ubytování, výchovně vzdělávací činnost navazující na výchovně vzdělávací činnost škol a zajišťuje těmto žákům školní stravování.
- 1.4. Působnost DMIŠJ je místní a zčásti přesahuje i hranice města. Služby poskytuje žákům SOŠ, SOU, OU a studentům VOŠ (dále jen spádových škol), které nemají vlastní ubytovací kapacity nebo jsou nedostačující.
- 1.5. Celková ubytovací kapacita domova mládeže je 725 lůžek a internátu 90 lůžek. Stravovací kapacita školní jídelny je 135 jídel.
- 1.6. Ubytovací a stravovací kapacita je rozdělena na tři pracoviště.
 - 1.6.1. Pracoviště na ul. Vocelova 1469/5 (domov mládeže a školní jídelna) – ubytování pro 308 žáků, stravování ve školní jídelně DMIŠJ.
 - 1.6.2. Pracoviště na ul. Hradecká 1204 (internát a domov mládeže) – ubytování v internátu pro 90 žáků speciálních škol a v domově mládeže s kapacitou 65 lůžek; není-li plně obsazena ubytovací kapacita internátu poskytují se volné kapacity k ubytování v domově mládeže, možnost stravování je v protilehlé Školní jídelně Hradec Králové.
 - 1.6.3. Pracoviště na ul. Jana Masaryka 632 (domov mládeže) – ubytování pro 352 žáků, stravování není zajištěno, lze využít služeb Školní jídelny Hradec Králové.
- 1.7. Ubytování žáci jsou rozděleni do základních výchovných jednotek – výchovných skupin podle vyhlášky MŠMT č. 108/2005 Sb. Podmínky a rozdělení žáků do výchovných skupin na školní rok stanovuje ředitel DMIŠJ vnitřní směrnici.
- 1.8. DMIŠJ poskytuje ubytovací a stravovací služby veřejnosti v době nepřítomnosti ubytovaných žáků v rámci doplňkové činnosti.

2. Prostorové a materiálně technické podmínky.

2.1. Prostorové a materiálně technické podmínky pro ubytování žáků.

- 2.1.1. Pracoviště Vocelova: ubytování v jedno, dvou a třílůžkových ložnicích se společným sociálním zařízením na poschodí, v pětílůžkových garsoniérách (3+2) s vlastním sociálním zařízením.
- 2.1.2. Pracoviště Hradecká: ubytování v jedno a dvoulůžkových pokojích se společným sociálním zařízením na poschodí.
- 2.1.3. Pracoviště J. Masaryka: ubytování ve dvou nebo třílůžkových pokojích s vlastním sociálním zařízením.
- 2.1.4. Základní vybavení ložnice pro jednoho žáka: válenda s úložním prostorem, šatní skříň, noční stolek, pracovní místo u stolu, polička, lampička; žákům se dále poskytuje ložní prádlo, klíče od pokojů a botníků, na poschodích jsou lednice k uložení potravin.

2.2. Prostorové a materiálně technické podmínky pro vzdělávání, výchovu a volný čas žáků.

- 2.2.1. Pracoviště Vocelova: místnosti pro výchovně vzdělávací činnost a spontánní individuální i skupinové aktivity (klubovny), knihovna a studovna, učebna výpočetní techniky, odborné pracovny pro výtvarnou, technickou a společensko vědní zájmovou činnost (dále jen ZČ), cvičná kuchyně, herna, posilovna.
- 2.2.2. Pracoviště Hradecká: místnosti pro výchovně vzdělávací činnost a spontánní individuální i skupinové aktivity (klubovny), knihovna a studovna, učebna výpočetní techniky, odborné pracovny pro výtvarnou a společensko vědní ZČ, cvičná kuchyně, herna, posilovna.

2.2.3. Pracoviště J. Masaryka: místnosti pro výchovně vzdělávací činnost a spontánní individuální i skupinové aktivity (klubovny), knihovna a studovna, dvě učebny výpočetní techniky, odborné pracovny pro výtvarnou (keramika, hudebna), technickou (foto, audio, video) a společensko vědní ZČ, cvičná kuchyně, herna, posilovna, cvičebna.

2.2.4. DMIŠJ pronajímá tělocvičny v blízkosti pracovišť k naplnění tělovýchovných a sportovních zájmů žáků formou organizované ZČ.

2.3. Hygienické podmínky a bezpečnost a ochrana zdraví žáků.

2.3.1. DMIŠJ postupuje při zajištění hygienických podmínek podle vyhlášky ministerstva zdravotnictví č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých, která stanoví hygienické požadavky na prostorové podmínky, vybavení, provoz, osvětlení, vytápění, mikroklimatické podmínky, zásobování vodou a úklid.

2.3.2. V rámci tohoto právního předpisu poskytuje DMIŠJ kromě základních podmínek pro ubytování zejména výměnu ložního prádla, možnost využití čajových kuchyňek, úklid ložnic, sociálního zařízení, společných prostor a zajištění pitného režimu.

2.3.3. Žáci jsou prokazatelně seznámeni s předpisy a opatřeními vztahujícími se k bezpečnosti a ochraně zdraví nejméně dvakrát za školní rok a vždy při činnostech, kde je zvýšené riziko poškození zdraví.

2.4. Prostorové, materiálně technické a hygienické podmínky pro práci zaměstnanců.

2.4.1. Vychovatelé mají zázemí ve vychovatelnách, kde je k dispozici pracovní stůl, počítač připojený k vnitřní síti a internetu, telefon, sedací nábytek pro návštěvy a úložný prostor.

2.4.2. Ostatní zaměstnanci pracují v kancelářích nebo v účelových pracovních místnostech, všichni mají možnost využít výpočetní techniku.

2.4.3. Hygienické zázemí pro zaměstnance tvoří samostatné sociální zařízení a odpočinkové místnosti.

2.4.4. Informační systém pro pracovníky z jednotlivých pracovišť je řešen prostřednictvím telefonu a internetu.

3. Charakteristika žáků.

3.1. Podíl žáků středních odborných škol je každoročně zhruba 70tiprocentní, podíl žáků středních odborných učilišť je asi 20 % a žáci se speciálními vzdělávacími a výchovnými potřebami tvoří asi 10 % z celkového počtu ubytovaných.

1.1. Žáci pocházejí z nejrůznějšího sociokulturního prostředí (včetně institucí ústavní a ochranné výchovy), z regionů přesahujících hranice Královéhradeckého kraje a výrazné rozdíly v jejich chápání života způsobuje dále jejich profesní zaměření, osobní zájmy, společenské vlivy.

4. Charakteristika pedagogického sboru.

4.1. Požadavky pro výkon činnosti pedagogických pracovníků stanoví zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a změně některých zákonů. Podle zákona má pedagogický pracovník splňovat předpoklady pro výkon funkce podle § 3 a splňovat odbornou kvalifikaci podle § 16.

4.2. Další vzdělávání pedagogických pracovníků (dále též DVPP) se uskutečňuje podle § 24 zmíněného zákona a vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků a vlastních plánů DVPP.

1.2. Pedagogický sbor tvoří 28 vychovatelů a 5 vedoucích pedagogických pracovníků. Z toho jsou vyčleněni vychovatelé pro práci s žáky se speciálními výchovnými a

vzdělávacími potřebami. Požadavky na odbornou kvalifikaci stanovuje školský zákon.

- 4.3. Další vzdělávání pedagogických pracovníků se řídí Plánem dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a jeho přílohou – střednědobým plánem DVPP.
- 1.3. Ve výchově a vzdělávání se DMIŠJ zaměřuje na prevenci sociálně patologických jevů v chování žáků. Organizací a realizací skupinových programů na tomto úseku práce jsou pověřena metodická sdružení sociální prevence na všech pracovištích, jejichž činnost koordinuje metodické sdružení DMIŠJ. Vychovatelé spolupracují s externími spolupracovníky, kteří plní některé úkoly v oblasti výchovného poradenství, psychologické intervence a socioterapie.

5. Spolupráce s rodiči žáků, školami a jinými subjekty.

- 1.4. Rodiče nezletilých žáků a zletilí žáci jsou faktickými klienty DMIŠJ, kteří mají právo na kvalitní služby a informace a plní povinnosti vyplývající ze školského zákona a předpisů souvisejících. Obdobná práva a povinnosti mají zletilí žáci.
- 5.1. Ve vztahu ke školám vystupuje DMIŠJ jako partner podílející se na výchově a vzdělávání žáků a autonomní subjekt, který formuluje a realizuje vlastní výchovné cíle v návaznosti na výchovně vzdělávací činnost školy. Z tohoto titulu informuje školu o podstatných otázkách vzdělávání a výchovy žáků a účinně s ní spolupracuje.
- 5.2. Dalšími subjekty, s nimiž DMIŠJ spolupracuje jsou instituce participující na vzdělávání a výchově žáků a studentů a instituce ochrany a péče o mládež, poskytující psychologické, psychiatrické a lékařské služby, případně Policie ČR.

Kapitola II. - Charakteristika vzdělávacího programu

1. Zaměření a podmínky vzdělávání a výchovy v DMIŠJ.

1.1. Principy a cíle vzdělávání a výchovy (§ 2 školského zákona)

- 1.1.1. Rovný a nediskriminační přístup ke vzdělávání a výchově.
- 1.1.2. Zohlednění vzdělávacích a výchovných potřeb žáka daných jeho kompetencemi a osobnostními charakteristikami.
- 1.1.3. Vzájemná úcta, respekt, názorová snášenlivost, solidarita a úcta všech účastníků vzdělávání a výchovy.
- 1.1.4. Svobodné šíření poznatků vyplývajících z výsledků soudobého poznání světa, které jsou v souladu s obecnými cíli vzdělávání a výchovy.
- 1.1.5. Zdokonalování procesu vzdělávání a výchovy na základě výsledků dosažených ve vědě, výzkumu a vývoji a co nejširší uplatňování účinných moderních pedagogických přístupů a metod.
- 1.1.6. Hodnocení výsledků vzdělávání a výchovy vzhledem k dosahování cílů vzdělávání stanovených zákonem a vzdělávacími programy.
- 1.1.7. Vědomí spoluodpovědnosti za své vzdělávání.

1.2. Priority vzdělávání a výchovy – profilace DMIŠJ.

Při formulování klíčových kompetencí vycházíme z toho, že tyto kompetence by měly být zároveň použitelné v různých situacích a kontextech, měly by být multifunkční.

Ambice a poslání DMIŠJ ve vzdělávání a výchově jsou především v oblasti **výchovy osobnosti žáka a výchovy v době mimo vyučování** a vyplývají z jeho poslání a postavení v systému škol a školských a ubytovacích zařízení. Tím jsou určeny i jeho základní cíle a úkoly, které spočívají ve **vzdělávání a pedagogickém ovlivňování volného času žáků**, tzn. v citlivém pedagogickém vedení žáků k účelnému využívání volného času, k výchově k volnému času. K tomu volí

specifické prostředky, formy a metody této činnosti a plní následující **úkoly výchovy mimo vyučování**:

- relaxačně zdravotní – obnova sil, upevňování zdraví, změna druhu a charakteru činností, změna sociálního prostředí,
- výchovně vzdělávací a sebezvzdělávací – seberealizace a osobnostní rozvoj, prostor pro sebevýchovu,
- sociální úkoly – společenské uplatnění, činnost a aktivita.

1.3. Předpoklady a prostředky pro realizaci priorit VVČ.

1.3.1. Realizace **průřezových témat** ve vzdělávání a výchově, která reprezentují okruhy problémů současného i budoucího světa, napomáhají rozvíjet osobnost žáka a procházejí napříč oblastmi vzdělávání a výchovy s cílem dosáhnout klíčových kompetencí žáka:

- osobnostní a sociální výchova,
- výchova demokratického občana,
- výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech,
- multikulturní výchova,
- environmentální výchova,
- mediální výchova.

1.3.2. **Vytváření a působení přirozeného a pozitivního psychosociálního prostředí**, na jehož tvorbě se podílejí všichni účastníci vzdělávání s využitím prostředků vlastních výchově a vzdělávání v době mimo vyučování jako jsou:

- dobrovolnost, spontánní aktivita, navození kladných pocitů, samostatnost a samosprávnost,
- seberealizace, sebezpoznávání, motivace,
- zajímavost, pestrost a zájmovost, rozvoj individuálních i skupinových zájmů,
- odpočinkové a rekreační zaměření zájmové činnosti.

1.3.3. **Žák jako ústřední postava vzdělávání a výchovy** - primární podmínky podporující toto postavení:

- uplatnění jeho základních práv vyplývajících ze školského zákona (561/2004 Sb.) a z Úmluvy o právech dítěte, zejména práva na respektování osobnosti žáka a jeho zvláštností v závislosti na fyzické, psychické a mentální zralosti žáka a práva na volný čas,
- výchovné působení založené na spolupráci, partnerství, dialogu a respektu k osobnosti, potřebám a zájmům žáka,
- vyváženost při uplatňování práv a plnění povinností, zajištění vymahatelnosti práv žáka,
- právo volby a vlastních rozhodnutí odpovídajících míře zralosti žáka, reálným možnostem a podmínkám života v DMIJŠ s podporou vychovatele,
- uplatnění kompetencí žáka v podmínkách zařízení a jeho podíl na organizaci a činnosti zařízení,
- specifické postavení dospělého žáka (převzetí plné odpovědnosti za své chování a jednání, převzetí práv a povinností rodičů),
- objektivní hodnocení práce a činnosti žáka vychovatelem a sebehodnocení žákem.

1.3.4. **Cílevědomost při vytváření výchovných skupin** jako podpůrného prostředku k realizaci kompetencí žáka a spokojenosti žáka s podmínkami pobytu:

- snaha o složení výchovných skupin na neformálním principu, možnost výběru vychovatele a přestupu do jiné skupiny,
- stabilizace vychovatelů u výchovných skupin po dobu nejméně dvou školních roků,
- výchovné skupiny volí nebo delegují své zástupce do Domovního parlamentu, který je ustaven na všech pracovištích, jejich právem je odvolat svého zástupce.

1.3.5. **Rozmístování žáků** na jednotlivá pracoviště v zájmu vytvoření předpokladů pro kvalitní soužití a spolupráci:

- sdružování žáků s obdobnými profesními nebo osobními zájmy na pracovištích a ve výchovných skupinách,
- dostupnost (spádovost) škol,
- soustředění žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v menším prostoru a zajištění podmínek jejich integrace.

1.3.6. **Využívání účinných forem a metod** vzdělávání a výchovy podporujících aktivitu, sociabilitu a morálku, emocionální prožitek, kreativitu, samostatnost, odpovědnost a individualitu žáka.

1.3.7. **Volba vhodných prostředků**, tj. pravidel, organizace života, personálního zázemí, prostorových a materiálně technických podmínek apod.

2. Klíčové kompetence a strategie vzdělávání a výchovy.

Výchovné a vzdělávací strategie jsou zaměřeny na rozvíjení kompetencí žáka, formulují upřednostňované cíle, postupy, metody a formy práce, případně aktivity, příležitosti a pravidla.

2.1. Kompetence k učení a sebevzdělávání.

Tyto kompetence jsou nezbytné pro organizaci a řízení vlastního učení, pro získávání, hodnocení a uplatnění nových znalostí a pro schopnost aplikovat tyto kompetence v různých situacích, kontextech vč. vlastního učení a řešení problémů ve vzdělávacím procesu, ve společnosti a následně i v práci.

2.1.1. Žák:

- organizuje a řídí vlastní učení, poznává své schopnosti a hodnotí je, nachází a upevňuje efektivní styl a režim učení,
- umí vyhledávat a kriticky hodnotit informace a pomoc jiných,
- využívá nabytých vědomostí a dovedností, prohlubuje je,
- zvládá neúspěch, je psychicky odolný,
- poznává smysl učení, motivuje se pro další učení, pozitivně hodnotí jeho přínos pro svůj život, chápe sebevzdělávání jako celoživotní proces.

2.1.2. Strategie vychovatele:

- vede žáka k samostatnosti při přípravě na vyučování a k hledání vlastního efektivního stylu a režimu učení,
- podporuje žáka v oblasti vzdělávání tím, že očekává pozitivní výsledky, motivuje ho k učení a k vyhledávání informací, zadává mu přiměřené úkoly a pomáhá mu zvládnout případný neúspěch,
- vytváří a zajišťuje žákovi vhodné klima k učení a materiálně technické podmínky s využitím informačních technologií,
- spolupracuje s rodiči a školou.

2.2. Kompetence sociální a personální.

Tyto kompetence jsou předpokladem pro realizaci kompetencí ostatních. Jejich obsahem je osobnostní rozvoj a spolupráce v různých sociálních prostředích.

2.2.1. Žák:

- umí porozumět sám sobě, zvládá vlastní chování, je schopen sebereflexe, koriguje vlastní chování, je schopen poznávat odlišnosti lidí,
- umí řešit složité životní situace, zná základy duševní hygieny,
- stanovuje si cíle a priority s ohledem na své schopnosti, zájmovou orientaci a životní podmínky,
- je schopen adaptovat se na měnící se pracovní a životní podmínky a tvořivě je ovlivňuje, respektuje pravidla života ve společenství,
- přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů, spolupracuje v týmu a uplatňuje v něm své individuální schopnosti, vědomosti a dovednosti,
- organizuje nebo se podílí na společné činnosti, přijímá odpovědnost za svoji práci i práci ostatních, konstruktivně řeší konflikty a přispívá k vytváření podnětné atmosféry,

2.2.2. Strategie vychovatele:

- napomáhá žákovi odhalovat jeho silné a slabší stránky, pravidelně hodnotí jeho práci a pozitivně ho motivuje k sebepoznávání,
- vytváří příležitosti pro týmovou spolupráci organizováním společných činností, stanovuje žákovi přiměřené úkoly, pomáhá mu najít své místo ve skupinách (ložnice, výchovná skupina, domov mládeže),
- všestranně napomáhá žákovi adaptovat se na měnící se podmínky sociální, organizační i materiální,
- podílí se na upevňování pozitivního psychosociálního klimatu.

2.3. Kompetence komunikativní

Tyto kompetence představují a rozvíjejí schopnost vyjádřit a interpretovat myšlenky, pocity a informace v ústní i psané podobě a zapojit se do komunikace v různých sociálních kontextech.

2.3.1. Žák:

- rozvíjí a prakticky používá komunikativní dovednosti ve studiu i ve svém osobním, profesním a občanském životě,
- rozumí sdělením a informacím, správně je interpretuje a věcně argumentuje,
- efektivně a tvořivě využívá dostupných prostředků komunikace, pružně reaguje na rozvoj informačních a komunikačních technologií a využívá je,
- vyjadřuje se jasně, srozumitelně a přiměřeně ke komunikačnímu záměru verbálním, příp. písemným projevem,
- je schopen rozvíjet komunikační dovednosti založené na vzájemné úctě, spolupráci, toleranci, optimismu a zvládnutých emocích,
- adekvátně vystupuje na veřejnosti, přiměřeně sebevědomě se prezentuje.

2.3.2. Strategie vychovatele:

- učí žáka rozvíjet a využívat jeho komunikativních dovedností, aktivně a cílevědomě vytváří prostor pro komunikaci mezi žákem a vychovatelem i žáky navzájem,
- vede žáka k diskuzi o informacích a k věcné argumentaci, dává mu přitom prostor pro tvůrčí a svobodné vyjádření a řešení, je mu vzorem věcné a konstruktivní komunikace,
- předává žákovi veškeré informace potřebné pro jeho zdravý a aktivní život v DMISJ.

2.4. Kompetence k řešení problémů

Tyto kompetence zahrnují všechny formy jednání, které si každý jedinec musí osvojit, aby byl schopen se efektivně a konstruktivně podílet na dění ve společnosti a dokázat řešit problémy, a to v osobním, rodinném i veřejném kontextu.

2.4.1. Žák:

- vnímá problémové situace, rozpozná a pochopí problém, objasní jeho podstatu, rozčlení ho na segmenty a navrhuje postupné kroky nebo varianty jeho řešení,
- využívá své schopnosti, vědomosti a dovednosti při samostatném řešení problémů, vyhledává informace k jejich řešení, pružně reaguje na nové situace,
- ověřuje a kriticky interpretuje získané informace, pro své tvrzení najde důkazy a formuluje podložené závěry, ověřuje prakticky správnost metod zjišťování důvěryhodnosti informací užívaných při řešení problémů, osvědčené postupy aplikuje při řešení jiných problémových situací,
- uplatňuje základní myšlenkové operace (srovnávání, třídění, analýzu, syntézu, indukci, dedukci, abstrakci, konkretizaci, generalizaci), ale i fantazii, intuici a představivost v poznávacích, učebních, pracovních a tvůrčích činnostech,
- je otevřený k poznávání nových a originálních postupů a řešení problémů, nachází alternativy řešení, navrhuje varianty řešení problémů a zvažuje jejich přednosti, rizika a možné negativní důsledky.

2.4.2. Strategie vychovatele:

- učí žáka uplatňovat základní myšlenkové operace a postupy při řešení problémů, hodnotí kroky žáka při řešení problémů,
- aktivně napomáhá žákovi adaptujícímu se na nové podmínky života především přenosem ověřených způsobů řešení problémů,
- motivuje žáka k získávání informací potřebných k řešení problémů a ověřování jejich správnosti,
- definuje, pomáhá hodnotit nebo i vytváří problémové situace, v nichž může žák uplatnit své kompetence k řešení problémů, při jejich řešení podporuje tvořivost a originalitu, pomáhá hodnotit rizika a možné negativní důsledky.

2.5. Kompetence k volnému času.

Tyto kompetence vytvářejí podmínky pro vzdělávání zejména tím, že rozvíjejí intelektuální, psychické, fyzické, sociální i emoční potenciál jedince a vytvářejí další prostor pro jeho sebeuplatnění.

2.5.1. Žák:

- umí svůj volný čas žít, čelí nudě a prázdnotě, aktivně odpočívá,
- uplatňuje zásady zdravého životního stylu, dokáže určit priority volného času a žije podle nich, odolává sociálně patologickým jevům,
- využívá a akceptuje nabízené modely využití volného času, naplňuje a rozšiřuje své individuální zájmy, talent, schopnosti,
- chápe význam rozvoje osobních zájmů a zdravého způsobu života pro psychickou, fyzickou a sociální kultivaci své osobnosti (osobnostní rozvoj),
- zapojuje se do organizace života v DMIŠJ, osobně se podílí na organizaci a realizaci vzdělávání a výchovy.

2.5.2. Strategie vychovatele:

- vytváří a rozvíjí příležitosti k účelnému využití volného času v souladu se zájmy žáka,
- učí žáka novým vědomostem a dovednostem, vede ho k tvořivosti a účasti na společné činnosti,
- realizuje skupinový program sociální prevence, poskytuje žákovi informační servis,
- vede žáka k poznání zásad zdravého životního stylu a jejich uplatňování ve vlastním životě, učení i v práci,

- modernizuje obsah vlastní zájmové činnosti a metody skupinové práce s žáky, rozšiřuje nabídku spontánních aktivit pro žáky, podporuje svobodu, samostatnost, aktivitu.

2.6. Kompetence občanské.

Tyto kompetence jsou potřebné pro začlenění jedince do společnosti a uplatnění se v ní.

2.6.1. Žák:

- stanovuje si osobní cíle vycházejících z jeho potřeb a zájmů, ale i z potřeb společnosti, sociální skupiny, zájmů celku,
- je tolerantní, vstřícný, otevřený, ale i kritický k názorům druhých, chápe jejich potřeby a postoje, respektuje různorodost hodnot člověka, uplatňuje zásady slušné komunikace a demokratické způsoby řešení,
- hájí svá práva i práva jiných, vystupuje proti jejich potlačování,
- vnímá, přijímá, vytváří a rozvíjí etické, kulturní, sociální, ekologické, ekonomické a duchovní hodnoty, zaujímá k nim odpovědné postoje,
- chová se zodpovědně v krizových situacích a v situacích ohrožujících život a zdraví člověka, poskytuje účinnou pomoc,
- rozhoduje se tak, aby svým chováním a jednáním neohrožoval a nepoškozoval sebe a jiné, přírodu, životní prostředí a hodnoty vytvořené člověkem,
- aktivně se zapojuje do občanského života svého okolí a společnosti, orientuje se ve složitostech demokratické, pluralitní společnosti, chápe je a participuje na řešení jejich problémů,

2.6.2. Strategie vychovatele:

- výchovně využívá prožitků žáka, kdy celkové klima DMIŠJ (vztahy mezi všemi subjekty vzdělávání založené na spolupráci, partnerství, dialogu a respektu) vytváří demokratickou atmosféru,
- motivuje žáka k projevení názoru, diskuzi a rozhodnutí celku, rozvíjí schopnosti kritického a tvořivého myšlení, empatie, argumentace a prezentace názorů, schopnosti kompromisu a schopnosti obhajovat lidská práva a svobody svá i jiných,
- vede žáka k dodržování pravidel a spravedlivě je hodnotí, objasňuje význam řádu pro fungování společenství (pokoj, výchovná skupina, DMIŠJ), vychovává k úctě k zákonu,
- podporuje zainteresovaný postoj k životu, rozvíjí disciplinovanost, toleranci, ochotu pomáhat, respektovat odlišnosti,
- vede žáky k odpovědnému jednání a výchovně využívá situace kdy žák neohrožuje a nepoškozuje sebe a jiné, přírodu, životní prostředí a hodnoty vytvořené člověkem.

Kapitola III. - Výchovný program DMIŠJ.

1. Charakteristika a účel výchovného programu.

1.1. Výchovný program je rámcovým programem pro práci vychovatele a ostatních pedagogických pracovníků s žáky, který má tyto znaky:

- vymezuje, jakých kompetencí má žák dosáhnout,
- stanovuje výchovné cíle pro vychovatele,
- stanovuje upřednostňované postupy, formy a metody vzdělávání,
- respektuje věkové a osobnostní zvláštnosti žáků (důsledkem je členění programu na cykly),

- je otevřeným programem, který může vychovatel dotvářet dle svých schopností, vědomostí a dovedností v souladu s poznatky současné vědy a společenskou zakázkou a v jednotlivých oblastech nezbytně upravovat podle zralosti a potřeb žáků (individuální přístup),
- je podkladem (osnovou) pro plánování výchovné činnosti vychovatele a výchovné skupiny na školní rok.

1.2. Druhy a zaměření výchovných programů.

1.1.1. Výchovný program DMIŠJ se člení podle typů škol a délky studia žáků na:

1.1.1.1. **Program pro žáky středních odborných škol** a gymnázií s délkou studia 4 roky.

1.1.1.2. **Program pro žáky středních odborných učilišť** s délkou studia 3 roky.

1.1.1.3. **Program pro žáky učilišť a středních odborných učilišť se speciálními vzdělávacími a výchovnými potřebami** s délkou studia 2 až 3 roky.

1.1.2. **Zaměření výchovy:**

1.1.1.1. Výchova sociální, personální a komunikativní

1.1.1.2. Výchova k učení, sebevzdělávání a profesionální přípravě

1.1.1.3. Výchova ke zdravému životnímu stylu

1.1.1.4. Výchova k občanství

2. Obsah výchovného programu – charakteristika cyklů vzdělávání.

1.1. Cyklus adaptace pro žáky 1. ročníků (15 až 16 let) – v obecném rámci je tento cyklus shodný pro všechny druhy programů (viz 1.2.1. této kapitoly), odlišnosti jsou v programu adaptace pro žáky se speciálními výchovnými potřebami, kde obsah budou ovlivňovat mentální a sociální kompetence žáků.

Cíl: Učit se a poznávat.

1.2. Cyklus osobnostního rozvoje pro žáky 2. až 3. ročníků SOŠ a 2. ročníků SOU a OU (17 až 18 let) – tvoří hlavní osu vzdělávacího programu pro všechny kategorie žáků, v něm pokračuje proces poznávání a dochází k upevnování a praktickému uplatňování kompetencí.

Cíl: Využívat a prohlubovat.

1.3. Cyklus zrání pro žáky 4. ročníků SOŠ a 3. ročníků SOU (18 až 19 let) – je nadstavbou cyklu osobnostního rozvoje, v němž se již uplatňují získané kompetence žáka na základě poznání.

Cíl: Znat a uplatňovat.

3. Podmínky, hlavní úkoly a záměry pro vzdělávání a výchovu a naplnění VzP.

3.1. V personální oblasti a řízení.

3.1.1. Předpoklady vychovatele k realizaci vzdělávacího programu – kompetence vychovatele:

3.1.1.1. Kompetence pedagogické a psychodiagnostické – řízení žákova vzdělávání a výchovy, motivace k učení, osobnostnímu a sociálnímu rozvoji a ke zdravému způsobu života s ohledem na zralost žáka. Jejich součástí jsou i kompetence odborné, speciální.

3.1.1.2. Kompetence komunikativní – ve verbální i písemné podobě, schopnost úspěšného jednání s žáky, rodiči, spolupracovníky, schopnost vyjadřovat své myšlenky, informace i pocity a schopnost zapojit se do komunikace v různých sociálních kontextech.

- 3.1.1.3. Kompetence organizační a řídicí – schopnost plánovat, organizovat a hodnotit činnosti vlastní i žákovy, rozpoznávat a soustředit se na priority, navozovat a udržovat řád a systém.
- 3.1.1.4. Kompetence diagnostické a intervenční – schopnost empatie, rozpoznávání příčin jevů v chování žáka a dosahování změn.
- 3.1.1.5. Kompetence poradenské a konzultativní – nacházet řešení diagnostikovaných problémů, schopnost řešit je ve spolupráci s kolegy, rodiči, učiteli a dalšími.
- 3.1.1.6. Kompetence k reflexi a sebereflexi – schopnost analyzovat vlastní činnost, vyvodit ze zjištěného důsledky v podobě modifikace vlastního jednání, chování, přístupů, metod. Schopnost reflektovat zkušenosti druhých, sebevzdělávat se a přizpůsobovat se měnícím se podmínkám.
- 3.1.2. Zaměření dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků:
 - prohlubování vědomostí v pedagogických vědních oborech s důrazem na získávání nových poznatků a znalost účinných metod a forem výchovy žáků,
 - metodiku sociálního učení a prevence sociálně patologických jevů v chování mládeže,
 - obsah a formy atraktivních oborů zájmové činnosti ve všech jejích oblastech, zejména v oblasti environmentální a mediální výchovy,
 - počítačovou gramotnost zaměstnanců.
- 3.1.3. Vést vychovatele ke změně postojů od tradičních forem a metod práce v domovech mládeže k modernímu pojetí vzdělávání a výchovy při realizaci VzP. Tomu přizpůsobit kompetence a kritéria odměňování vychovatelů, formulovat programy rozvoje jednotlivých pracovišť.
- 3.1.4. Zkvalitnit výslednost práce a plánování činnosti metodických sdružení sociální prevence a zájmové činnosti a metodiků sociální prevence a environmentální výchovy, vymezit jejich podíl na realizaci VzP.
- 3.1.5. Získat v zájmu rozšíření nabídky volnočasových aktivit žáků ve speciálních oborech ZČ externí spolupracovníky.

3.2. V oblasti obsahu a organizace vzdělávání a výchovy.

- 3.2.1. Vést a organizovat moderní a žáky žádané obory zájmové činnosti, zaměřit se na cyklické akce náborového charakteru nebo sloužících k naplnění cíle orientovat žáka v oboru, odbornosti a v rozvíjení možností spontánního využívání volného času smysluplnými činnostmi, zejména v oborech společensko vědních, přírodovědných, tělovýchovných a oborech využívajících informačních technologií.
- 3.2.2. Realizovat reedukační programy pro žáky s poruchami chování, s nevhodnými sociálními stereotypy a projevy patologického jednání i za pomoci externích spolupracovníků (psycholog, socioterapeut).
- 3.2.3. Nadále přizpůsobovat obsah Vnitřního řádu DM výchovným prioritám VzP, zejména v oblasti výchovy demokratického občana a socializace žáka jako prostředků socializace i prevence patologických jevů v chování žáků.

3.3. V oblasti materiálně technického rozvoje.

- 3.3.1. Hlavní úsilí zaměřit a finanční prostředky prioritně investovat do nabytí a vybavení ložnic žáků a sociálního zázemí s cílem zajistit všem žákům účelné, estetické, hygienické a tím i výchovné prostředí.
- 3.3.2. Postupně modernizovat materiálně technickou základnu a prostorové podmínky pro zájmové, spontánní a odpočinkové aktivity v souladu s obsahovými záměry VzP.

Kapitola IV. - Hodnocení žáků a autoevaluace DMIŠJ.

1. Pravidla pro hodnocení žáků.

1.1. Výstupy hodnocení:

1.1.1. **Písemná souhrnná informace rodičům** nezletilých žáků obsahuje hodnocení úrovně, míry naplnění kompetencí žáka:

- k učení - studijní úsilí a motivace k učení, samostatnost, předpoklady k učení a jejich využití, perspektivy dalšího vzdělávání, způsob podpory vychovatelem apod.,
- kompetence sociální a personální - úroveň adaptace a sociální a komunikativní dovednosti, schopnost spolupráce, místo v kolektivu, způsob řešení problémů apod.,
- ke zdravému a demokratickému způsobu života - způsob využití volného času k rozvoji zájmů, využití osobního potenciálu, zapojení se do řešení věcí společných, pomoc ostatním, akceptace pravidel, způsob uspokojování základních životních potřeb, individuální denní režim, stravování apod.

Poskytuje se zákonným zástupcům vždy v pololetí školního roku. V případě žáků s výchovnými problémy i častěji.

1.1.2. **Ústní souhrnná informace pro žáky zletilé** – obsah je stejný jako výše.

1.1.3. **Průběžná hodnotící informace** (rodičům nebo zletilým žákům)

- sdělení o udělení výchovného opatření (pochvala, trest),
- dílčí zpráva o chování, realizaci přijatých či dohodnutých opatřeních.

1.2. Cíle hodnocení:

- výchovné využití výsledků hodnocení, podpora pozitivních stránek osobnosti,
- dosažení relativní shody v názlehu na osobnost žáka, nalezení východisek pro pokračování výchovného procesu, dělba cílů a úkolů mezi vychovatelem a žákem (motivace k sebevýchově),
- získání diagnostických informací jako podkladů pro souhrnné hodnocení.

1.3. Zásady hodnocení:

- veřejná, předem známá kritéria hodnocení žáka,
- dialog mezi vychovatelem a žákem, prostor pro jeho sebehodnocení,
- otevřenost a objektivnost hodnocení založeného na důkladném poznání rysů osobnosti žáka, včetně možnosti opravných prostředků pro žáka,
- spolupráce s rodiči, školou, okolím žáka.

1.4. Kritéria hodnocení:

- míra dosažení kompetencí žáka obsažených v tomto VzP s přihlédnutím ke všem podmínkám a osobnostním předpokladům,
- východiskem pro hodnocení stavu vychovanosti konkrétního žáka je výchovný program, který upřesňuje kompetence pro danou kategorii žáků.

2. Autoevaluace DMIŠJ.

1.1. Oblasti a cíle autoevaluace:

- podmínky k výchově – stav ubytování, stravování, služeb žákům, organizace a pravidla, materiálně technické podmínky,
- průběh výchovy – obsah, formy a metody práce, diagnostická činnost, podíl žáků na činnosti a rozhodování,
- podpora žáků – hodnocení, kvalita výstupů, služby žákům, schopnost motivace,
- výsledky vzdělávání – míra naplňování kompetencí s ohledem na individuální zralost žáka, výsledky v ZČ, účinnost výchovných metod, zapojení žáků do organizování života v DMIŠJ,

- vliv vzájemných vztahů osob ve vzdělávání – psychosociální klima, vztahy: žák – žák, vychovatel – žák, vychovatel – vedení, jejich důsledky pro výchovu,
- spolupráce s rodiči – úplnost informací, zpětná vazba,
- řízení DMIŠJ – plánování, organizování, podíl pracovníků na řízení, kontrola, personální podmínky, informační systém, dodržování pokynů, postupů, materiálně technické podmínky, další vzdělávání pedagogických pracovníků uplatnění vědomostí a dovedností, metodická činnost,
- úroveň výsledků práce DMIŠJ vzhledem k podmínkám vzdělávání a ekonomickým zdrojům – srovnání podmínek a výsledků.

1.2. Kritéria autoevaluace:

- spokojenost žáků a rodičů,
- míra pokroku ve vychovanosti žáků, a míra adaptace na podmínky života v DMIŠJ,
- pozitivní psychosociální klima projevující se ve vyvážených vztazích mezi všemi účastníky výchovného procesu,
- stabilizace a výkonnost řídicích procesů,
- zlepšování materiálně technických podmínek.

1.3. Časové rozvržení evaluačních činností:

- dotazníkové šetření mezi žáky (zahrnuje většinu cílů autoevaluace) – 1 x za 2 až 3 roky,
- dotazníkové šetření mezi ped. pracovníky (zahrnuje výsledky vzdělávání žáků, vztahy, oblast řízení a dalšího vzdělávání ped. pracovníků) – 1 x za 2 až 3 roky,
- hodnocení činnosti DMIŠJ (zahrnuje všechny oblasti a cíle autoevaluace z pohledu jednoho školního roku, výsledky projednává pedagogická rada) – 1 x za školní rok,
- dílčí šetření, ankety, hodnocení se zaměřením na problémové otázky činnosti DMIŠJ – příležitostně.

1.4. Zdroje evaluace:

1.1.1. vnitřní:

- výsledky dotazníkových šetření a anket mezi žáky a zaměstnanci,
- analýzy dílčích úseků vzdělávání, výchovy a činnosti,
- plány a výstupy z hodnocení činnosti zařízení i zaměstnanců (pracovní hodnocení)
- udělená výchovná opatření, mimořádné události,

1.1.2. vnější:

- inspekční zprávy
- náměty, připomínky a stížnosti rodičů, škol, zřizovatele,
- názory širší veřejnosti, publicita.